

CITATION: 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, 9-11 Nisan 2018, İstanbul-TÜRKİYE

ISBN: 978-605-2132-21-0

DOI: 10.21733/ibad.414390

KADIN GAZETECİLERİN SOSYAL HAKLARIN UYGULANMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: KOCAELİ MEDYASI ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. M.Sc. ÖMÜR ALYAKUT

Özet

Bu araştırmada, medya çalışanlarına tanınan sosyal hakların Kocaeli medyasında kadın gazetecilere nasıl uygulandığını belirlemek, cinsiyet açısından farklı uygulamaları ortaya çıkarmak ve olası çözümlere yönelik farkındalık yaratmak amaçlanmıştır. Bu amaçla Kocaeli ilinde faaliyet gösteren beş yerel gazete ile bu gazetelerde çalışan sekiz kadın gazeteci amaçsal örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmada niteliksel araştırma modeli uygulanmış ve veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Her görüşme 50 dk. sürmüş ve elde edilen verilere betimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Analiz sonucu, kadın gazetecilerin demografik özellikleri tablo olarak verilmiş ve yorumlanmıştır. Kadın gazetecilerin her bir soruya verdiği diğer cevaplar ise, benzerlikleri bakımından gruplandırılarak yorumlanmış, ayrıca her soruya verilen bir- iki farklı cevabın da aynen sunulma yoluna gidilmiştir. Bu araştırmada doğal ortamında, tümevarımcı yaklaşımla ve görüşme formu eşliğinde kadın gazetecilerle yüz yüze görüşmeler yoluyla, derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi sunulmuştur. Nitel araştırmaların doğası gereği, araştırmada elde edilen verilerin genellenmesi amaçlanmamıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda kadın gazetecilerin çoğu, sosyal haklara yönelik genel uygulamalar ile kadınlara yönelik uygulamalar arasında farklılıklar olduğunu ve yıllardır bu sorunlarda bir iyileşme olmadığını bildirmişlerdir. Bu farklı uygulamalar çoğunlukla; ücretlerde farklılık, doğum/süt izni hakları ve terfilerin engellenmesi olarak ifade edilmiştir. Ataerkil toplum yapısının getirdiği cinsiyet ayrımcılığına maruz kalan kadın gazetecilerin iş doyumuna ulaşmaları engellenerek kariyerlerinin önünün kesildiği ve anne-eş görevlerine itildiği ortaya koyulmuştur. Kocaeli medyasında ise; medya-siyaset ilişkisinin yaşandığı, çalışanların bağımsız, eleştirel bir şekilde çalışmasına imkân verilmediği ve bu durumun tarafsız yayın yapılmasını engellediği bildirilmiştir. Uygulamadaki bu sorunların giderilmesi için yürürlükteki Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanununun eksikliklerinin tamamlanması özellikle kadınlara yönelik iyileştirmeler yapılarak titizlikle denetlenmesi önemli görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Haklar, Kadın Gazeteciler, Cinsiyet Ayrımcılığı, Yerel Medya, Kocaeli Medyası¹

VIEWS OF WOMEN'S JOURNALS FOR THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL RIGHTS: KOCAELI MEDIA SAMPLE

Abstract

In this research, it was aimed to determine how the social rights granted to media workers are applied to women journalists in Kocaeli media, to reveal different practices in terms of gender and to raise awareness about possible solutions. For this purpose, five local newspapers operating in the Kocaeli province and eight female journalists working in these newspapers were selected by the objective sampling method. Qualitative

¹Sorumlu yazar/Corresponding Author: *Kocaeli Üniversitesi, Türkiye, oalyakut@hotmail.com*,
ORCID ID: 0000-0002-5517-1881

research model was applied in the study and semi-structured interview form was used as data collection tool. Each interview lasted 50 minutes and a descriptive analysis method was applied to the obtained data. Analysis results of the demographic characteristics of women journalists has been converted into tables and interpreted. The other answers given by women journalists to each question were grouped in terms of their similarities and interpreted in the same way as one or two different answers given to each question. In this research, in-depth and multidimensional qualitative information was presented in a natural environment through face-to-face interviews with female journalists in the context of inductionist approach and interview form. The nature of qualitative research is not intended to generalize the data obtained in the research. As a result of the interviews, most of the journalists reported that there were differences between the general practices for social rights and practices for women and that there had been no improvement in these problems for years. These different applications are mostly; the difference in wages, the rights of birth / milk leave, and the prevention of promotions. Women journalists exposed to gender discrimination brought about by the patriarchal society structure were prevented from reaching job satisfaction and their careers were cut off and pushed to mother-wife positions. In Kocaeli media; it has been reported that media-politics relations are experienced, employees are not allowed to work in an independent, critical way and this situation prevents impartial publication. In order to overcome these problems, it is considered important that the deficiencies of the Act on the Regulation of the Relations Between the Employees and the Employees in the Current Press Job are meticulously supervised, especially by making improvements for women.

Keywords: Social Rights, Woman Journalists, Sex Discrimination, Local Media, Kocaeli Media

GİRİŞ

İnsanların yaşanan olaylar hakkında haberdar olabilmelerini sağlayan en önemli araçlardan biri medyadır. Basının gelişmesiyle birlikte yazılı, görsel, işitsel iletişim araçları da büyük bir ilerleme kaydetmiş ve ilerleyen süreçte, basın yerellik olgusunu da beraberinde getirmiştir. Böylece medya, toplumun her alanında söz sahibi olan, her alanında etkili olan bir araç haline gelmiştir.

Medyanın işlevlerinin yerine getirilmesinde en önemli faktör, insan gücüdür. İnsan gücünün ve toplumsal yaşamın yarısını kadınlar oluşturmaktadır (Olgun, 2013). Medya sektöründe çalışanlara, çalışma ve yaşam koşullarını etkileyen yasal düzenlemeler yapıldıysa da medyada kadın çalışanların hala sosyal haklarının verilmediği, cinsiyet ayrımcılığı gibi çeşitli sebeplerle mesleklerinde iş doyumunu yakalayamadıkları ve ataerkil bir medya sisteminde çalışmak zorunda bırakıldıkları bilinmektedir (Seçkin, 2004:231).

Buradan hareketle planlanan bu çalışmada, Kocaeli medyasında kadın gazetecilere yönelik sosyal hak uygulamalarının nasıl olduğu ve bu uygulamaların kadınların iş hayatına nasıl yansıdığı sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla çalışmada, derinlemesine incelemeye olanak sağlayan nitel araştırma tekniği uygulanmış ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

TEORİK ALTYAPI

Yerel medya kavramı, yerel düzeyde yayın yapan dergi, gazete, radyo ve televizyonları kapsamaktadır. Bir bölgede gündemin, haberin ne olduğu veya ne olması gerektiğinin bilinmesi o yöre halkı için çok önemlidir. Yerel basın, bulunduğu her bölgenin her sorununu, her aksaklığı haber konusu yaparak ulusal basına kaynak oluşturmaktadır (Temel ve ark., 2012:126-127).

Kocaeli yerel basın tarihinde iki önemli olay vardır. İlki, Osmanlı döneminde "Kocaeli" adıyla yayınlanan ilk Kocaeli gazetesidir. İkincisi ise, 16 Ocak 1923 tarihinde Atatürk'ün İzmit Basın toplantısıdır ve Cumhuriyetin ilanından 9 ay önce, 16 Ocak 1923'te Mustafa Kemal Atatürk Türk basınının çok önemli gazetecilerini İzmit'e davet ederek Cumhuriyetin ilanını İzmit'te kamuoyuna açıklamıştır (www.belgeselyayincilik.com). İlk yerli kağıt fabrikası olan İzmit Kağıt Fabrikası 6 Kasım 1936'da açılmıştır. Bu olay hem yerli basın hem de ulusal basın tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Türk basın tarihi için bu kadar önemli bir yere sahip olan Kocaeli'de ilk ofset baskılı yerel gazete, 1975'li yıllarda çıkarılmıştır. Kentin yerel gazete ile tanışmasından sonra uzun yıllar yerel gazete sayısı 3'ü geçmemiştir (Öztürk, 2015).

Bugün ise Kocaeli Gazeteciler Cemiyetinin web sayfasından alınan verilere göre; Kocaeli ve ilçeleri dahil toplam 53 yerel gazete, 3 yerel televizyon kanalı, 15 yerel dergi, biri üniversite radyosu olmak üzere 24 radyo kanalı bulunmaktadır (<http://kocaeligazetecilercemiyeti.org.tr>).

Sosyal devlet kapsamında ortaya çıkan haklar ve özgürlükler insanı, içinde bulunduğu toplumsal ortam ve koşulları da göz önüne alarak hak öznesi yapmaktadır. Sosyal devlet ilkesinin en önemli unsurlarından birisi olan sosyal hak kavramı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile uluslararası kabul

görmüştür. Bildirge'nin, 22-26. maddeleri sosyal hakları ayrıntılı biçimde tanımlar: "Her şahsın cemiyetin bir üyesi olmak itibarıyla, sosyal güvenliğe hakkı vardır..." (Mad.22) (Uçak, 2011:384). "İnsan hakları Evrensel Bildirgesi"nde yer alan haklardan ikinci kuşak hak olarak tanımlanan ekonomik, sosyal ve kültürel haklar şu şekilde sıralanmaktadır. Çalışma hakkı, Sosyal güvenlik hakkı, Sendika kurma hakkı, Toplu sözleşme ve grev hakkı, Yeterli yaşama düzeyi hakkı (beslenme, konut), Eğitim hakkı, Sağlık hakkı, Kültürel yaşama katılabilme hakkı (Omay, 2009:126).

Türkiye'de ise, 1982 Anayasa'nın Temel Haklar ve Ödevler kısmında vatandaşların ekonomik ve sosyal haklarının yanı sıra çalışma, sözleşme, sendika kurma ve grev hakları 49-54. maddelerde sırasıyla açıklanır. Bu haklar açık bir biçimde ağırlıklı olarak çalışma hayatına yönelik haklardır (Uçak, 2011:384-385).

Gazeteciliğin özel ve toplumsal öneme sahip bir meslek olduğu 1928'de Uluslararası Çalışma Bürosu'nun, "*Gazetecilerin Yaşam ve Çalışma Koşulları Üzerine*" başlığıyla hazırladığı bir rapor ile vurgulanarak, gazetecilere özel bir statü tanımlanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. 1935'de Fransa'da kabul edilen "*Gazetecilerin Profesyonel Statüsü Yasası (Le Statut Professionnel Des Journalistes)*" Türkiye'de gazetecilerin çalışma koşullarını düzenleyen temel yasa niteliğindeki *Basın İş Yasası*'na örnek olmuştur (Uçak, 2011:388).

Türkiye, gazeteciliği genel iş yasası dışında özel bir yasayla tanımlayan az sayıda ülkeden biridir. Bu konudaki ilk kanun 1952 tarihli 5953 sayılı Basın İş Kanunu olarak da bilinen, "*Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun*", ikincisi 1961'de yapılan değişikliklerle oluşturulan 212 sayılı Kanun, üçüncüsü de 2004 tarihli 5187 sayılı Basın Kanunu'dur. 13.5.1952 tarihinde kabul edilen ve 20.6.1952 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren, 5953 sayılı "*Basın İş Kanunu*" ile her meslek grubunun kendine özgü çalışma şartlarının özel kanunla düzenlenmesi fikri ilk defa gazetecilik mesleğinde çalışanlara uygulanmıştır. 5953 sayılı Basın İş Kanunu, 3008 sayılı İş Kanunu'na göre iki yenilik getirmiştir. Birincisi, iş kolunda bir kişi çalıştıran işyerlerini bile kapsamıştır. İkincisi, memurlar dışında, işçiler ve gazeteciler arasında ilk defa gazetecilere yıllık ücretli izin hakkının verilmesidir. 5953 sayılı Kanun ile gazeteciler, sendika kurabilmek, sosyal sigortalardan yararlanmak, işverenin gazeteciyle yazılı iş anlaşması yapma zorunluluğu, iş anlaşmasını bozmak isteyen gazete sahibinin gazeteciye kıdemine göre tazminat ödemesi, askerlikte, mahkumiyet ve gazetenin kapanması durumlarında gazeteciye ücret ödenmesi, haftalık tatil, yıllık ücretli izin gibi haklar elde etmişlerdir (Uçak, 2011:388).

Türk basınında kadın gazetecilerin sayısı son yıllarda artış göstermesine rağmen, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin 3033 üyesinden sadece 496'sının kadın olduğu ifade edilmektedir (Gönenç, 2003:25-26). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK); 2002 yılı "Yayın Kurumu Sayısı ve Çalışanların Nitelikleri Araştırması'na" göre, yerel ve bölgesel yayın kurumlarındaki çalışan kadın oranı %43, ulusal yayın kurumlarında çalışan kadınların oranını ise sadece %30 olarak açıklamaktadır. Yine TÜİK'in yazılı Medya İstatistikleri 'ne göre, Türkiye'de gazete ve dergi gibi yazılı basın organlarında çalışanlar arasında erkeklerin sayıca daha fazla olduğu ve çalışan kadınların oranının %35'te kaldığı görülmektedir. Genel Yayın Yönetmeni, Genel Müdür, Genel Koordinatör gibi kademelerin ise yalnızca %15'i kadın olarak açıklanmaktadır (www.haberturk.com).

Kocaeli Gazeteciler Cemiyetinin web sayfasında toplam kayıtlı üye sayısı 359'dur. Bu üyelerden 84'ünün kadın gazeteci olduğu bildirilmektedir (<http://kocaeligazetecilercemiyeti.org.tr>). Tablo 1'de örneklem kapsamına alınan gazetelerde çalışan kadın ve erkek sayıları Yavalar'ın (2009) çalışması doğrultusunda, tiraj oranları ise Basın İlan Kurumu ve İnterpress Medya Takip Sistemi verilerinden alınmıştır.

Sosyal ve siyasal her alanda kendini gösteren cinsiyet ayrımcılığı, üretim sürecinde de etkili olmakta ve var olan kaynaklardan kadın ve erkeğin nasıl yararlandığı veya yararlanmadığı sürecini etkilemektedir. Kadınlar erkeklerden daha uzun süre veya eşit sürede çalışsalar da işlerine ya daha az değer verilmekte ya da kadınlara erkeklerden daha az ödeme yapılmaktadır. Dahası kadınların önüne sistemin kendisinden kaynaklanan bir takım engeller konularak kadınların çalıştıkları alanda ilerlemeleri de engellenmektedir (Mızrahi ve Aracı, 2010:150). Bu engeller kadınların birçok alanda yeteri kadar çalışmasına karşın erkek çalışanlar kadar buldukları pozisyonda ilerleme kaydedememesini beraberinde getirmekte ve önemli bir sorun olarak devam etmektedir (Olgun, 2013).

Tablo 1: Kocaeli Medyasında Çalışan Kadın ve Erkek Sayısı Tiraj Oranları (Yavalar, 2009, 156; <http://basinilankurumu.gov>; www.dsymb.org.tr).

Gazeteler	Kadın Sayısı (n)	Erkek Sayısı (n)	Tiraj Oranları
Özgür Kocaeli	7	9	218.267
Kocaeli Gazetesi	5	8	74.250
Demokrat Kocaeli	4	8	93.000
Çağdaş Kocaeli	4	9	73.387
Manşet Kocaeli (internet gazetesi)	10	16	1.500
Toplam	30	50	460.404

“Medya ve Kadın Atölye Çalışma Raporuna” göre medya sektöründe çalışan kadınların yaşadığı sorunlar: İzin sürelerinin değiştirilmesi, taciz olayları, kadın dayanışmasının olmaması, haber toplamada karşılaşılan sorunlar, kadının aile hayatı ile ön plana çıkarılması ve kişisel başarıların görmezden gelinmesi olarak sıralanmaktadır.

Kadının Medya Çalışanı Olmasından Kaynaklanan Temel Hakları ve Yaşanan Sorunlar ise şunlardır: Kadınların sayısının artmasına rağmen yetkinliğinin olmaması, ücretlendirmede adaletsizlik, sigortasız ve sendikası çalıştırılması ve iş garantisinin yok denecek kadar az olmasıdır.

Medya Alanındaki Haklara İlişkin Durumlar, Hukuki Düzenlemeler ve kadın alanında sorunlar şöyle sıralanabilir: Basın İş Kanununda ki eksiklikler ile, sendikalaşma önlenmeye çalışılması, iş yasasında işten çıkarmalar görülmesi ve basın kartının devlet eliyle verilmesidir (AK Parti, 2010:8-9).

ARAŞTIRMANIN AMACI-ÖRNEKLEMİ VE YÖNTEMİ

Bu araştırmada yerel medyanın, kadın çalışanlarına yönelik sosyal hak uygulamalarını tespit etmek amaçlanmıştır. Ayrıca yerel medyanın aksayan yönlerini belirlemek de diğer bir amacı oluşturmuştur.

Bu amaçla çalışmada nitel araştırma tekniği izlenmiş, verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile temalara ayrılarak yorumlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Kocaeli medyası ve bu medyada çalışan kadın gazeteciler oluşturmuştur. Örneklemi ise, Kocaeli Gazeteciler Cemiyetine üye, yazılı basında faal olarak çalışan ve geçimini bu meslektan sağlayan sekiz (8) kadın gazeteci ile Kocaeli'nin tiraj oranı yüksek 5 gazetesi; Özgür (Mavi)Kocaeli, Bizim Kocaeli, Demokrat Kocaeli, Manşet Kocaeli ve Kocaeli (Kırmızı) Gazetesi oluşturmuş. Çalışmada amaçsal örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sırasında kadın gazetecilerle gerektiğinde ek sorularla yarı yapılandırılmış görüşme sağlanmıştır. Görüşme soruları literatür taramasından sonra uzman görüşü alınarak düzenlenmiştir. Görüşme formunda yer alan toplam on bir (11) soru, 12-18 Aralık 2016 tarihleri arasında sekiz kadın gazeteciye uygulanmıştır. Görüşme formunda yer alan ve kadın gazetecilere yöneltilen sorular, bulgular kısmında oluşturulan temalar kapsamında verilmiştir.

Araştırmacılar tarafından veriler önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş sonra temalarına ayrılmıştır. Verilerin analizinde kadın gazetecilerin her bir soruya verdiği cevaplar, benzerlikleri bakımından gruplandırılarak yorumlanmış, ayrıca her soruya verilen bir- iki farklı cevabın da aynen sunulma yoluna gidilmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla bir uzmanın çözümlenmeleri dikkate alınmış ve ortak noktalar belirlenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Demografik Bulgular

Kadın gazeteciler demografik özelliklerine göre değerlendirildiğinde, yaşı en küçük olan gazetecinin 25, en büyük gazetecinin ise; 39 yaşında olduğu ve meslekteki çalışma sürelerinin de yaşları ile doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Gazetecilerin tamamının bekar olması, sektörde genç ve bekar kadın gazetecilerin tercih edildiğini ortaya koymuştur. Özellikle 8 numaralı gazeteciye patronunun söylediği “- kadınlar arasında en sevdiğim elemanım sensin neden mi? Çünkü evlenmiyorsun” sözü bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu söz sektörde evli kadının sorun olarak görüldüğü dolayısıyla erkek çalışanın tercih edildiği sonucunu da düşündürmüştür.

Gazetecilerin eğitim durumu incelendiğinde; yarısının iletişim kökenli üniversite mezunu oldukları tespit edilmiştir. Eğitim durumu sektörde geçirilen yıla göre değerlendirildiğinde ise, özellikle son yıllarda İletişim Fakültesi mezunu olan gençlerin yerel gazetelerde tercih edildiği ve sektörde kalifiyeli

eleman çalıştırılmaya özen gösterildiği sonucunu vermiştir. Editörlük ve grafikerlik gibi mesleki bilgiye dayalı kadroların üniversite mezunlarından seçildiği de önemli görülmüştür.

Gazetecilerin aylık gelirleri ve çalıştıkları kadrolar değerlendirildiğinde; en düşük gelirin 1.000 TL. olarak muhabir maaşında, en yüksek gelirin ise; 1.600 TL. olarak editör maaşında olduğu belirlenmiştir. Seçkin'in (2004:56) belirttiği gibi en düşük ekonomik değerın muhabir maaşlarına ödendiği sonucu araştırma bulgusuyla desteklenmiştir.

1.Tema: Medyada Çalışan Kadınların Yeri ve Dezavantajları

Gazeteciler genel olarak yerel medyada kadın olarak çalışmanın zor olduğunu ve dezavantajlarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu zorluklar; haberlerde kıyafet sorunu, cenaze, mevlit gibi olaylarda halktan mahalle baskısı, sözlü taciz, kadın oldukları için istenmeme olarak ifade etmişlerdir.

Editörler ve grafikerler, muhabirlere göre daha rahat çalıştıklarını bildirmişlerdir.

Editör ve köşe yazarlığı yapan K6'nın konuyla ilgili görüşleri ise şöyledir:

- "Muhakkak kadın ve erkek farkı gözetiliyordur diye düşünüyorum, "en azından içlerinden kadını ezeriz mantığı" vardır. Birkaç kez haberimi beğenmeler tarafından saldırıya uğradım, tehditler aldım Artık erkek gibi oldum..."

Erdoğan'ın yaptığı benzer bir araştırmada (2014); gazeteciliğin erkek işi olduğu, bir kadın gazeteci olmak için bütünüyle kendi dışı doğasından koparak eril rolleri benimsemek gerektiği ve böylece kadınların kendisini cinsiyetsizleştirerek erkeksiştirdikleri" sonucuna ulaşılmış, bu sonuç araştırma bulgularımız ile örtüşmüştür.

2.Tema: Medya Kuruluşunun Sendikalaşmaya Karşı Tutumu/Uygulamaları ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazeteciler tarafından sendikalaşmaya yönelik girişimde bulunmak isteyen arkadaşlarının işlerini kaybetmek korkusuyla konunun üzerine gitmedikleri ifade edilmiştir. Müdürlerine konuyu ilettiklerinde, ya susarak ya da "burada sendika olmaz, patronlar bu konuya sıcak bakmıyor" diyerek konuyu cevapladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sendikalaşma sürecinde gazete çalışanları arasında özellikle de kadınlar arasında birlik ve dayanışma içinde olunmadığı vurgulanmış ve Kocaeli'nde sadece Manşet Kocaeli gazetesinin sendikalaşmaya izin verdiği ortak görüş olarak tespit edilmiştir.

İşsizlik baskısı, sendikal hareketi önemli biçimde sınırlayan faktörlerden birisidir ve işsiz sayısı arttıkça sendikalaşma oranı azalacaktır. İstihdamın yapısı, sektörel dengeler ve işsizliğin yanında son zamanlarda esnek çalışma politikaları da sendikalaşmayı krize sokmuştur. Sendikal örgütlenme, işçilere anayasa ve yasalarla tanınan bir hak olmasına karşın fiili anlamda kullanılması başlıca işten çıkarma nedenlerinden biridir (Karahisar, 2008:96). Sendikalaşma oranı ile ilgili olarak TGS Başkanı Ercan İpekçi şu noktayı vurgulamaktadır (2005):

"-Çalışma Bakanlığı'nın açıkladığı rakamlara göre TGS'nin örgütlülüğü %30 civarındadır. Ancak bu kişilerin hepsi aktif üye değildir. Sendikal haklardan yararlananlar %5'in altındadır"

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreter Yardımcısı Niyazi Dalyancı (2015) ise, "Sendikasılaştırma yıllarından sonra Türkiye medyasında neler değişti?" başlıklı konuşmasında şu konulara dikkat çekmiştir:

"-Gazetecilikte sendikasılaşma, 1980'den önce başladı. Türkiye'de sendikalı işçi sayısı bugün 80'lerdeki yılların altında. 21 yıl içinde sendikasılaşma hızla gerçekleşti. Özellikle de basın sektöründe sendikalaşma oranı oldukça düşük. Basında sendikasılaşma, medya kuruluşlarının büyük sermayenin eline geçmesine koşut olarak hızlandı" demiştir.

Bu söylem ile Türkiye genelinde yerel medya çalışanlarının sorunlarına da vurgu yapılmış ve bu vurgu sendikasılaşmanın yoğun olduğu Kocaeli medyasına yönelik bulgularımız ile örtüşmüştür (www.birgun.net).

Ayrıca kadın gazeteciler arasında dayanışmanın olmadığı da dikkat çeken diğer görüş olmuştur. Bu bulgumuz genel bir sorunu yansıtmış "Medya ve Kadın Atölye Çalışma Raporunun (Ak Parti, 2010)" sonuçları ile örtüşmüştür. Kadınların iş yaşamında kendi kendilerine engel oldukları, kıskançlık, hırs, beklenti vb. nedenlerle dayanışma içine giremedikleri tespit edilmiştir.

Editörlük yapan K5'in konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

- "Ben 1 yıldır sendikalyım. Bizi işten çıkarmakla tehdit ettiler...toplü sözleşme imzalandı, iş kaybetme ve zam alamama korkum daha az..."

3.Tema: İşyerinin Kadın Çalışanlara Yönelik Sigorta Uygulaması

Kadın gazetecilerin çoğu, 212 sayılı Basın Kanununa göre basın sigortası yapıldığını ve bu konuda yasal olmayan uygulama olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca cinsiyet temelli bir ayırım yapıldığını duymadıklarını ve buna şahit olmadıklarını da belirtmişlerdir.

Muhabir olan K2'nin görüşleri şöyledir:

“-Çalıştığım gazetelerde 212 basın sigortasının yanında bazı arkadaşlara, normal iş sigortası yapıldığını biliyorum.”

Özellikle ulusal basında sigortasız çalışanların olduğunu söyleyen İskenderun Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sami UYGUR'un beyanatında (www.tgc.org.tr) ve Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin (ÇGD)Antalya'da yaptığı benzer bir taramada, kent merkezinde görev yapan 180 kadar gazeteciden yaklaşık üçte birinin Basın İş Yasası kapsamında, üçte birinin normal İş Yasası kapsamında, üçte birinin ise sigortasız olarak çalıştırıldığı tespit edilmiş ve denetleme sürecinde Reuters'in da bölgedeki faaliyetini durdurarak, bir muhabir ve bir kameramanını işten çıkardığı ifade edilmiştir. İhlas Haber Ajansı Genel Müdürü de tüm gazetecilere 212 yapamayacaklarını, gerekirse Antalya Bölge Bürosu'nu kapatacaklarını açıklamışlardır (<http://bianet.org>).Araştırmamızda bu görüş ve bulguların aksine Kocaeli medyasında çalışan gazetecilerin sigorta yapıldığı ve sigortasız gazeteci çalıştırılmadığı sonucuna ulaşılmış ve bu sonuç önemli bulunmuştur.

4.Tema: İşyerinin Ücret Politikası ve Cinsiyet Ayrımcılığı Uygulaması

Kadın gazeteciler, sektörde ücretlerin çok düşük olduğunu ve asgari ücret seviyesinde ücret politikası izlendiğini belirtmişlerdir. Özellikle 17.30 dan sonraki çalışmalarda mesai ücreti ödenmediği ortak görüş olarak ifade edilmiştir. Gazeteciler içinde en ağır işi muhabirlerin yaptığı ancak en düşük ücreti de onların aldıkları, bu sıralamayı düşükten yüksek ücrete doğru; bilgi işlem çalışanları, internet editörleri, editörler ve müdürlerin izlediği belirtilmiştir. Müdürler ile diğer çalışanlar arasında 1000 TL. ve üzerinde fark bulunduğu, tüm müdürlerin de erkek olduğundan cinsiyet temelli ücretlendirmeye yönelik farklılığın ortaya çıktığını belirtmişlerdir.

Muhabirlik yapan K2'nin konuyla ilgili farklı görüşleri şunlardır:

-Performansa yönelik ücretlendirmede enteresan. Ne tür haber olursa olsun, haber sayısı yüksekse çok çalışmışsındır olarak görülüyor...

Editörlük yapan K4'ün konuya ilişkin görüşlerini şöyle açıklamıştır:

-Cinsiyet temelli ücretlendirme aslında yapılıyor. Bizim gazetede evli bir çift çalışıyor. Geçen sene zam uygulaması sonucu, erkek olana 1400TL. maaş verilirken, kadına 1150 TL. maaş verilmişti...

Dünya ölçeğinde kadınlar ve erkekler arasındaki ücret eşitsizliğini gösteren istatistikler değerlendirildiğinde, küresel ölçekte kadın ve erkekler arasında ücret eşitsizliğinin devam ettiği görülmektedir. Örneğin Avrupa Komisyonu, kadınlar ve erkekler arasındaki ücret farkının süreklilik arz ettiğini, çalışılan her bir saat için, kadınların erkeklerden %15 daha az ücret aldığını belirtmiştir. Türkiye'de TÜİK'in 2006 yılı Kazanç Yapısı Anketi Sonuçları'na göre, tam yıl çalışan kadınların aylık brüt ücretlerinin medyanı 658 TL, erkeklerin ise 701 TL'dir. Yani kadınların % 50'sinin aylık brüt 658 TL'nin altında, erkeklerin % 50'si ise aylık brüt 701 TL'nin altında kazanç elde etmektedir. Erkeklerin medyanın kadınlardan yüksek olması, aylık gelir azaldıkça erkekler ve kadınlar arasında erkekler lehine ücret farklılığı olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle Türkiye'de cinsiyetler arası ücret farkı varlığını korumaktadır (www.sosyal-is.org.tr). Bulgularımız bu veriler ile desteklenmiş ve Kocaeli medyasında cinsiyet temelli ücretlendirmenin yapıldığını ortaya koymuştur.

5. Tema: İşyerinde Tazminat Haklarının Verilmesi ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazeteciler, sektörde kalıcılığın olmadığını, şartlar ağırlaştığında özellikle muhabirlerin 1 yıl içinde işten ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Bu süre zarfında işten ayrılana yasal olarak hak etmediği için tazminat ödenmediğini, daha uzun süre çalışana ise tazminat ödendiğini bildirmişlerdir. Cinsiyete göre farklı bir uygulamaya rastlanmadığı belirtilmiştir.

Muhabir olan K2'nin konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

-Ben yeni işten çıkarıldım. Nedeni, patronlarla aynı ideolojiden olmamam ve taviz vermememdi. Tazminatımı aldım fakat taksitlendirilerek ödeme yapıldı...

Gazeteciler Cemiyetinin "Türk Basının Sorunları" Raporunda kıdem tazminatı ile ilgili şu görüşlere yer verilmiştir. Kıdem tazminatlarının hesaplanmasında, gazetecinin aylık gerçek ücretinin altında olmamak kaydıyla, bir yıllık bütün gelirlerinin 12'ye bölünmesiyle ortaya çıkan aylık giydirilmiş ücretin esas alınması gerektiği ve ödenmeyen ücretlere ve fazla mesai ücretlerine günlük %5 gecikme

faizi uygulanması, her ne kadar Yargıtay içtihatlarıyla %80-90 oranında kesintiye tabi tutulsa da, 5953 sayılı Basın İş Kanununun getirdiği önemli haklardan biri olduğu vurgulanmıştır (www.gazetecilercemiyeti.org.tr). Kocaeli medyasında çalışan kadın gazetecilerin bu haklardan yararlandığı ancak mesai vb. ücretleri alamadıkları için dolayısıyla ele geçen tazminat bedellerinde tam haklarının verilmediği tespit edilmiştir.

6.Tema: İş Güvencesi ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazetecilerin çoğu, iş güvencelerinin olmadığını, her an atılma korkusu hissettiklerini ifade etmişlerdir. Buna sebep olarak, gazetenin ideolojisine aykırı haber yapmak, tanıdık ilişkiler ile kendisinin yerine başkasının getirilmesi, gazete içi çekişmeler, gazetenin ekonomik durumunun bozulması gibi etkenler gösterilmiştir. Gazete içinde ise, en fazla muhabirlerin iş güvencesinin olmadığı, yazı işleri ve bilgi işlem birimlerinde çalışanların daha oturmuş kadrolar olduğu ifade edilmiştir. İşten çıkarmalar olduğunda cinsiyet ayrımı yapılmadığı ama işe alımlarda erkek olmasına dikkat edilebildiği belirtilmiştir.

K3 ile K7'nin konuya yönelik diğerlerinden farklı görüş bildirmişlerdir. Bu görüş şöyle çerçevelenmiştir:

-İş güvencemizin olduğunu düşünüyoruz. Çünkü şeffaf bir yönetim var..

Yerel medyanın tarafsız yayın yapabilmesi için, sektör çalışanlarının bağımsız, eleştirel bir şekilde çalışmasına imkan verilmesi gerekir. Fakat gazeteci görüşlerine göre, yerel medya çalışanlarının büyük bir kısmının, yerel medya yayınlarında halkı bilgilendirmenin, eğitmenin yerine kurum çıkarlarının ve ideolojinin ön planda olduğunu belirtmesi, yerel medyanın halk yararına tarafsız yayın yapamayacağını göstermiştir. Temel ve arkadaşlarının (2012) Kayseri medyasında yaptığı benzer bir çalışma sonuçlarında, gazetecilerin %62.7'si kurum çıkarlarının, %76.2'si de ideolojinin ön planda olduğunu belirtmiştir. Sektör çalışanlarının, yerel medyanın tarafsız yayın yapamadığını belirtmesi, demokrasinin vazgeçilmezlerinden olan medyanın gittikçe işlevlerinden uzaklaştığını göstermiştir.

7.Tema: İzin Hakları Tutumu (Doğum, Ölüm, Yıllık, Haftalık, Süt İzni vb.)

Kadın gazeteciler düzenli izin kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yılda 30 gün, haftada 1 gün izin haklarının verildiğini, doğum, ölüm vb. izinlere yönelik sıkıntı yaşamadıklarını ve cinsiyete yönelik dezavantajla da karşılaşmadıklarını bildirmişlerdir.

Editör olan K4'ün konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

-Gazetede hamile bir arkadaşımız doğum iznine ayrılmıştı, daha sonra duyduk ki, maaşını yatırmamışlar ve çıkışını vermişler. Yerine erkek gazeteci aldılar...

Kocaeli medyasında çalışan kadın gazetecilerin izin haklarına yönelik uygulamalarda sıkıntı yaşamadıkları görülmüş ancak tüm gazetecilerin bekar olması sebebiyle hamilelik vb. durumlarda kendi deneyimlerini aktaramadıklarından, 2. ya da 3. ağızdan duyduklarını ifade etmişlerdir. Basın İş Kanunu'na göre kadın gazetecinin hamileliği halinde, hamileliğinin yedinci ayından itibaren doğumun ikinci ayının sonuna kadar izinli sayılacak ve bu süre zarfında gazeteciye son aldığı ücretin yarısı ödenecektir. Doğumun ölümle sonuçlanması halinde ya da gerçekleşmemesi durumunda ise bu halin oluş tarihinden itibaren bir ay süreyle aynı ücret ödenecektir ibaresi bulunmaktadır (www.adaletbiz.com). Ancak 4.gazetecinin görüşüne göre, Kocaeli medyasının bir bölümünde bu yasal hakkın ihlal edildiği ve kadının anne olmasıyla birlikte yüklendiği role uygun olarak işe dönüşünün engellendiği ve yasal hakkı olan maaşının da ödenmeyerek işten çıkarıldığı tespit edilmiştir. Gökdemirel'in yaptığı benzer çalışmada (2008:225), bebek bekleyen ve doğum yapan kadınlara yasalarla bazı haklar tanınmış olsa da özel sektörde çalışan kadınların bu haklarını kullanmada sorun yaşadıkları ve iş kaybetme endişesi ile duruma karşı çıkamadıkları belirlenmiş ve bu tespit bulgularımızı desteklemiştir.

8.Tema: Terfi vb. Yükseltmelerde Tutum ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazeteciler, terfilerde erkek gazetecilerin tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Kadınların böyle durumlarda 2. planda kaldığı bunun sebebi olarak, cinsel obje olarak görüldüğü, erkeklere göre duygusal olduğu, sorumluluğu taşıyamaz gibi ataerkil mantıkla hareket edildiği bildirilerek çalıştıkları süre içinde Kocaeli medyasında terfi alan kadın gazeteci duymadıklarını bildirmişlerdir.

K1'in şunları söylemiştir:

- Düşündüm de diğer birimlerin yöneticileri ile ara yöneticilerin hepsi erkek...Erkek arkadaşlar yanımızda gibi davransalar da, terfi durumlarında kendilerini düşünürler...

Stanford Üniversitesinin yaptığı araştırmaya göre performans değerlendirme anketleri kadın erkek ayrımcılığının en çok hissedildiği yer olarak gösterilmiştir. Buna göre iş verenler kadınlar başarılı olduğunda bu durumu grubun başarısı gibi algılamak, erkeklerin yaptıklarını ise bireysel olarak

yorumlamaktadır. Bu farklılığın ortaya çıkmasında ise eril düşünce yapısı ve cinsiyet ayrımcılığı vardır. Örneğin kadınların grup tarafından daha fazla yönlendirilmesi beklenirken, erkeklerin bağımsız olacağı yönünde bir algı bulunmaktadır. Ayrıca kadınların daha destekleyici olacakları yönünde bir inanç varken, erkeklerin yönetici olacağı beklenmektedir. Önyargılar yetkinlik algısını şekillendirmektedir. Araştırma sonuçları kadınlar tarafı değerlendirilken, erkeklerden 2 kat daha fazla destekleyici, iş birlikçi ve yardımcı kelimelerinin kullanıldığını, erkeklerin değerlendirmelerinde ise iki kat daha fazla bağımsız, yeniliğe açık, rekabetçi, değişken kelimelerinin kullanıldığını göstermektedir. Bu sonuçlar ise kadınların terfi alma şansını doğrudan azaltmaktadır. Çünkü araştırma kapsamında iş verenlere kimleri terfi edersiniz diye sorulduğunda alınan cevaplar erkekler için 3 kat daha fazla kullanılan kelimelerden oluşmaktadır (www.turkishtimedergi.com).

9. Tema: Mobbing Uygulaması ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazetecilere işyerlerinde farklı işler verilerek ya da gece haberlerinde çalıştırılarak psikolojik taciz (mobbing) uygulandığı belirlenmiştir. Bu tacizlerin genellikle dikey (hijerarşik) psikolojik taciz olduğu ve işten çıkarmak ya da verdiği görevleri yapmalarını sağlamak amacıyla korkutmaya, yıldırma, işten atmaya yönelik ataerkil bir anlayışla yapıldığı tespit edilmiştir.

K1'in konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

-Bize gazetede uygulanan en büyük mobbing, gece haberlerine gönderilmemizdir.

K7'nin ise şunları söylemiştir:

-Bizim sorulumuz erkek ve bize sık sık bağıyor...

10. Tema: Çalışma Koşulları

Muhabirler: Muhabirlerin çalışma koşullarının ağır olduğu, çalışmaya gece de devam edildiği ve sürekli dışarıda haber peşinde koştukları ifade edilmiştir. Ağır çalışma koşulları altında, taşıdıkları yüklerin de ağır olduğu bu yüklerin; fotoğraf makinesi, laptop gibi iş ile ilgili ekipmanlardan oluştuğu belirtilmiştir. Ayrıca ağır şartlardaki çalışmalar nedeniyle çeşitli rahatsızlıklarla karşı karşıya kaldıkları da (bel fitiği vb.) ortak verilen görüşler arasındadır.

Grafikerler: Çalışma saatlerinin 8 saat olduğu, dışarı habere gidilmediği için zamanlarının gazetede geçtiği ve çalışma ortamlarının rahat olduğu ifade edilmiştir. Kendi işlerinin haricinde reklam ve ilan tasarlama işlerinin de zaman zaman ekstra olarak verildiği ancak bu işlerin masa başı işi olduğu için sıkıntı çıkarmadığı bildirilmiştir.

Editörler: Çalışma saatlerinin 8 saat olduğu, sadece seçim gecelerinde çalışma saatlerinin uzadığı bildirilmiştir.

Ortak uygulamalar değerlendirildiğinde; tüm gazeteciler, işyeri tarafından yemek ihtiyaçlarının karşılandığını bildirmişlerdir. Ayrıca gazetelerden birinin yemek fişi verdiği ve gazetecilerin fişi kullanmadığında para olarak bedelinin kendilerine ödendiği tespit edilmiştir. Diğer gazetelerde böyle uygulama olmadığı görülmüştür.

11. Tema: Kadrolar Açısından Sosyal Hakların Uygulanması ve Cinsiyet Ayrımcılığı

Kadın gazeteciler, kadrolara göre farklı uygulamalar olduğunu ortak görüş olarak ifade etmişlerdir. En fazla ortak görüş, ücretlendirme ve terfi alma konularında olmuştur.

SONUÇ

Haber toplamak, haberi basmak ve bu basılan haberleri kitleye duyurabilmek için canla başla çalışan ve kamu yararı gözeten gazeteciler, bu sektörde lokomotif rol oynamaktadır. Ancak gazeteciler sektörde ciddi boyutlara ulaşan tekelleşme sorunu başta olmak üzere, medya çalışanlarına yönelik sendikasılaştırma çalışmaları ve bununla ilişkili olarak iş güvenliğinin ortadan kalkması vb. daha bir çok sosyal hak sorunları ile baş etmek zorunda kalmaktadırlar (Arslan, 2004). Sektörde çalışan kadın gazeteciler ise bu sorunların yanı sıra cinsiyet ayrımcılığı ile karşı karşıya kalmakta hem nicelik hem de nitelik olarak iş doyumuna ulaşamamakta ve sosyal hak ihlalleri yaşamaktadır. Bu amaçla araştırmada, yaşanan bu ihlal ve sorunların neler olduğu ve yerel medyada nasıl uygulandığı, Kocaeli medyasında çalışan kadın gazeteciler örnekleme üzerinden incelenmiştir.

Araştırma sonucunda Kocaeli medyasının; kadın gazetecilere sosyal hak uygulamalarında cinsiyet ayrımcılığı uyguladığı ve bu uygulamada geçen yıllara göre olumlu yönde bir iyileşme olmadığı tespit edilmiştir. Kocaeli medyasının kadın emekçilerine birden fazla iş yüklediği fakat karşılığını vermeyerek ucuz iş gücü kullandığı belirlenmiştir. Kadın gazetecilere eril toplum anlayışıyla yaklaşıldığı ve kariyerlerinin önünün kesildiği görülmüştür. Böylelikle gazetecilik mesleğini erkek mesleği haline dönüştürmeye katkı verdiği ve kadını toplumun konumlandığı ev ortamına ve anne-eş görevlerine ittiği bu çalışma ile de tespit edilmiştir. Ayrıca Kocaeli medyasında; medya siyaset

ilişkisi olduğu ifade edilmiş ve bu durumun gazetecileri kısıtladığı ve tarafsız haber yapmalarını engellediği ortaya koyulmuştur.

Yapılan bu çalışma sonucunda şu öneriler getirilebilir:

- ✚ Basında siyasi baskılarla giderek büyüyen sendikasılaştırma hareketine, bunun sonucunda medya çalışanlarının iş güvenceleri olmadan çalışmasına yönelik uygulamalar denetlenmeli ve durdurulmalıdır. Gazetecilerin ve özellikle de kadınların sendikalı çalışma yaşamı teşvik edilmelidir.
- ✚ Kadınların iş hayatındaki başarıları takdir edilmeli ve terfilerinin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Eşit işe eşit ücret politikası uygulanmalıdır. Bu amaçlarla yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliği için aktif ve süreklilik arz eden bir tutum takınılmalı ve yalnızca kadın gazetecilerin değil erkek gazetecilerin de bu doğrultuda harekete geçmesi sağlanmalıdır.
- ✚ Kadınlara yönelik izin haklarına (doğum, süt izni, mazeret) yönelik eksiklikler tamamlanmalıdır. İş ortamlarında kadın gazetecilerin çocukları için kreşler açılmalı, saatleri annenin iş saatlerine göre ayarlanmalı, anne-çocuk- iş bağı kurularak kadınların iş devamlılığı sağlanmalıdır. Böylece kadınlara uygulanan cinsiyet ayrımında -evli ve çocuklu dezavantajı- engeli ortadan kaldırılmalıdır.
- ✚ Yürürlükteki Basın İş Kanununun Korunması ve uygulanmasında iyileştirmeler yapılmalı ve titizlikle denetlenmelidir.

KAYNAKÇA

Ak Parti. (2010). *Medya ve Kadın Atölye Çalışma Raporu*, AK Parti Genel Merkez Kadın Kolları,

<https://www.akparti.org.tr/upload/documents/4.doc> E.T: 12.03.2018

Arslan, A. (2004). Türkiye'de Medya Sektörünün Ve Medya Çalışanlarının Sorunları, *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, C.6, S.1 Sıra: 6 No: 193 /ISSN:2148-9874

Basın İlân Kurumu Genel Müdürlüğü Gazete ve Dergiler Listesi Şubat/2014 Dönemi

<http://basinilankurumu.gov.tr/files/tiraj/subat-2014.pdf> E.T:28.12.2016

Cinsiyet ayrımcılığı en çok performans değerlendirme testlerinde hissediliyor <http://www.turkishtimedergi.com/arastirma/cinsiyet-ayrimciligi-en-cok-performans-degerlendirme-testlerinde-hissediliyor/> E.T:08.10.2016

Erdogan, D.(2014), Türkiye'de Kadın Gazeteci Olmak Neye Karşılık Gelmektedir? Aslı Aydıntaşbaş ve Akif Beki Arasında Geçen Tartışma Üzerinden Bir Değerlendirme, http://www.academia.edu/11077466/T%C3%BCrkiyede_Kad%C4%B1n_Gazeteci_Olmak_Neye_Kar%C5%9F%C4%B1%C4%B1k_Gelmektedir_Asl%C4%B1_Ayd%C4%B1nta%C5%9Fba%C5%9F_v_e_Akif_Beki_Aras%C4%B1nda_Ge%C3%A7en_Tart%C4%B1%C5%9Fma_%C3%9Czerinden_Bir_De%C4%9Feriendirme E.T:09.04.2018

Gazeteciler Cemiyeti Raporu: Türk Basınının Sorunları, Görüş ve Önerilerimiz -04.01.2014 <http://www.gazetecilercemiyeti.org.tr/gazeteciler-cemiyetinin-turk-basinin-sorunlari-raporu-yayinlandi/> E.T:28.12.2016

Gazetecilik meslek örgütleri gazetecilerin hakları için bir araya geldi

<http://www.birgun.net/haber-detay/gazetecilik-meslek-orgutleri-gazetecilerin-haklari-icin-bir-araya-geldi-89710.html> E.T:03.10.2016

Gökdemirel S, Bozkurt G, Gökçay G, Bulut A. (2008). Çalışan Annelerin Emzirme Sürecinde Yaşadıkları: Niteliksel Bir Çalışma, *Çocuk Dergisi*, 8: 221-34.

Gönenç Yapar, A. (2003). Günümüz Türkiye'sinde Kadın Gazeteciler, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, S.17, 23-27

İpekçi, E. (TGS Başkanı) "Gazetecilerin Sorunları" Konulu Özel Görüşme, İstanbul, (September 26, 2005).

İnterpress Medya Takip Merkezi, Manşet Kocaeli Hakkında Bilgi <http://www.dsymb.org.tr/wp-content/uploads/2016/03/46359178.pdf> E.T:31.03.2018

Karahisar, T.(2008), Türkiye’de Gazetecilerin Sendikalaşma Sorunları, *İstanbul Üniversitesi İletişim Dergisi*, Sayı :33, s. 83-102.

Kadın Çalışanların Yasal Hakları
<http://www.adaletbiz.com/hukuk/kadin-calisanlarin-yasal-haklari-h16862.html>
E.T:04.10.2016

Kocaeli Gazeteciler Cemiyeti
<http://kocaeligazetecilercemiyeti.org.tr/tarihcemiz> E.T: 09.02.2016

Kocaeli Basın Tarihi, Ocak 2015
<http://www.belgeselyayincilik.com/kocaeli-basin-tarihi> E.T:04.10.2016

Mızrahi, R. Ve Aracı, H. (2010), Kadın Yöneticiler Ve Cam Tavan Sendromu Üzerine Bir Araştırma, *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2010 Issn: 1309 -8039 (Online)

Olgun, E. (2013). Medya Sektöründe Kadın Çalışanlar: İzmir’de Medya Sektöründe Gazeteci, Muhabir ve Yönetici Konumunda Çalışan Kadınların İş Hayatlarında Karşılaştığı Sorunlar,
<http://iletisim.ieu.edu.tr/karine/?p=747> E.T: 23.10.2016

Omay, U. (2009). Sosyal Hakların Manipülasyonu: Sosyal Haklar Kapitalizmin Hizmetinde (Mi?), *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, (22-23 Ekim 2009), pp.125-133

Öztürk, C. (2015). Kocaeli 1. Yerel Medya Çalıştayı, *Kocaeli Manşet Gazetesi*, 04 Mart 2015 Çarşamba 09:40

Sami Uygur, Ulusal Basında Sigortasız Çalışanlar
<http://www.tgc.org.tr/ybs/03-11.htm> E.T:03.10.2016

Sosyal-İş Sendikası,(2010), 8 Mart’ın 100. Yıldönümünde Türkiye’de Ve Dünyada Kadın Emegi Ve İstihdamı Raporu, Mart
http://www.sosyal-is.org.tr/yayinlar/kadin_emegi_ve_istihdami.pdf E.T:04.10.2016

Seçkin, G. (2004). *Ulusal Medyada Haber Üretim Sürecinde Çalışan Gazetecilerin Ekonomik Ve Sosyal Statüsü Üzerine Bir Alan Araştırması*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel, M., Korkmaz, A.K. ve Somuncu, B. (2012). Yerel Medya Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özellikleri Ve Sektör Sorunlarına Bakışı: Kayseri Ve Nevşehir Yerel Medyasına Yönelik Alan Araştırması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 9, S. 19, 125-157

Uçak, O. (2011). Medyada Fikir İşçilerine Tanınan Haklar Süreci Ve Karşılaştırmalı Uygulama Örnekleri, *Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu - III Bildiriler Kitabı*, Petrol İş Sendikası Yayınları, Kitap No:7376, 383-400

Yavalar, D. E. (2009). Yönetici Ve Çalışanlar Perspektifinde Kocaeli Medyası Ve Sorunları, *Erciyes İletişim Dergisi*, Temmuz, c.1, S.1, 146-165

Yerel Gazetelerin Sorunları ve Çözüm Önerileri Raporu
<http://www.haberturk.com/polemik/haber/891106-neden-medyada-erkek-egemenligi-var>
E.T:29.12.2016